

પશ્ચિમ બંગાળ

- ❖ સીમાઓ :-પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યની ઉત્તરે સિક્કિમ, ઉત્તર-પૂર્વમાં આસામ, પૂર્વમાં બાંગ્લાદેશ, દક્ષિણમાં બંગાળની ખાડી અને ઓડીશા રાજ્ય અને પશ્ચિમમાં બિહાર અને ઝારખંડ રાજ્યની સરહદ આવેલી છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :-૮૮,૭૫૦ (ચો.કિ.મી)
- ❖ દેશમાં સ્થાન :- ૧૪મો
- ❖ સ્થાપના :- તા. ૨૬/૧/૧૯૫૦
- ❖ પાટનગર :- કોલકાતા

- ❖ હવાઈમથક :- નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝ આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટ (કોલકાતા)
- ❖ રાજ્યપાલ :-
- ❖ મુખ્યમંત્રી :- મમતા બેનર્જી (તૃણમુલ કોંગ્રેસ)
- ❖ સ્પીકર :-
- ❖ રાજભાષા :- બંગાળી
- ❖ રાજ્ય પક્ષી :- શ્વેત વશી કિલકિલા
- ❖ રાજ્ય પશુ :-રોયલ બેંગાલ ટાઈગર
- ❖ રાજ્ય વૃક્ષ :- ડેવિલ ટ્રી
- ❖ રાજ્ય ફૂલ :- જાસ્મીન નાઈટ
- ❖ હાઈકોર્ટ :- કોલકાતા
- ❖ કુલ વસ્તી :- ૯૧,૩૪૭,૭૩૬ (૨૦૧૧)
- ❖ વસ્તી ક્રમ :- ચોથો
- ❖ વસ્તી ગીચતા :-૧૦૨૮
- ❖ જાતિ પ્રમાણ :- ૯૫૦
- ❖ સાક્ષરતાનો દર :- ૭૭.૦૮%
- ❖ લોકસભાની સીટો :- ૪૨
- ❖ વિધાનસભાની સીટો :- ૨૯૫
- ❖ રાજ્યસભાની સીટો :- ૧૬
- ❖ જીલ્લાની સંખ્યા :- ૨૩ (સૌથી મોટો જિલ્લો દક્ષિણી ૨૪ પરગણા અને સૌથી નાનો જિલ્લો કોલકાતા છે)
- ❖ મહાનગરો :- ચાર (કોલકાતા,
- ❖ પ્રાચીન વિદ્યાપીઠ :- તક્ષશિલા
- ❖ તાલુકાની સંખ્યા :-
- ❖ ગામડાઓ :-
- ❖ મુખ્ય પાક :-ચોખા, બટાકા, શણ,શેરડી, ઘઉં અને ચા
- ❖ મુખ્ય ઉદ્યોગ :- એલ્યુમિનીયમ (આસનપુરઅને કોલકાતા), રેલ્વે એન્જીનનું ઉત્પાદન (ચિત્તરંજન),ચા ઉદ્યોગ
  - ⇒ કાચ ઉદ્યોગ :- બેલુર, સિતારામપુર, રિસાડા, વર્ધમાન, રાણીગંજ, આસનસોલ
  - ⇒ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ ઉદ્યોગ :- ઇન્ડિયન ઇલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ (BEL),રૂપનારાયણ
  - ⇒ કાગળ ઉદ્યોગ :- ટીટાહાટી, ત્રિવેણી, કોલકાતા, હુગલી, ચંદ્રહાટા અને રાણીગંજ

- ⇒ રાસાયણિક ઉદ્યોગ :- બર્નપુર અને હલ્દિયા
- ⇒ જહાજ ઉદ્યોગ :- ગાર્ડનરિય વર્કશોપ, કોલકાતા
- ⇒ ચા ઉદ્યોગ :- દાર્જીલિંગ
- ⇒ શણ ઉદ્યોગ :- ટીટાગઢ, રિસરા, બેરકપુર,હાવડા, કોલકાતા, બિરલાપુર, માણિકપુર , બજબજ, સિયાલદાહ અને હોલીનગર
- ❖ ખનીજ :-રાનીગંજ (કોલસો),
- ❖ ખનીજતેલ સંશોધક કેન્દ્ર :- હલ્દિયા
- ❖ બંદર :- હલ્દીયા
- ❖ અભયારણ્ય :- ૧૫
  - ⇒ જલદાપાડા અભયારણ્ય (જલપાઈગુડી)
- ❖ રાષ્ટ્રીય પાર્ક :- ૬
  - ⇒ સુંદરવન નેશનલ પાર્ક (હાથી, હરણ, ડોલ્ફિન, જંગલી ડુક્કર), બુરસા (વાઘ) (ટાઈગર રિઝર્વ)
  - ⇒ બકશા ટાઈગર ઉદ્યાન,
  - ⇒ ગોરુમારા રાષ્ટ્રીય પાર્ક,
  - ⇒ નીઓરા ખીણ નેશનલ પાર્ક
  - ⇒ સિંગાલીલા નેશનલ પાર્ક.
- ❖ મુખ્ય નદીઓ :-ગંગા,ભાગીરથી, હુગલી,તિસ્તા,દામોદર (બંગાળનો શોક), મહાનંદા,તોરસા, બ્રહ્મણી, મયૂરાક્ષી,કોશી અને રૂપનારાયણ
- ❖ પર્વતો :- સુસનીયા, દાર્જીલિંગ, હિમાલયની પર્વતશ્રેણી
- ❖ બંદર :- કોલકાતા, હલ્દિયા
- ❖ જળાશય ડેમ :- ફરાક્કા ડેમ (ભાગીરથી)
- ❖ સિંચાઈ અને વિદ્યુતશક્તિ પરિયોજનાઓ :- દામોદર ખીણ પરિયોજના (પશ્ચિમ બંગાળ અને બિહાર),
  - ➡ મયુરાક્ષી યોજના (તિલપાટ)
- ❖ ઉત્સવ :- ડોલ ઉત્સવ
- ❖ જોવાલાયક સ્થળો :- દાર્જીલિંગ, બેલૂર, ખડગપુર,પ્લાસી,સુંદરવન (સૌથી મોટો ડેલ્ટા), કોલકાતા, શાંતિનિકેતન, વીરભૂમિ, બેલુર મઠ, વિષ્ણુપુર, ટાઈગર હિલ,
- ❖ મહત્વની યોજનાઓ :-
- ❖ વિશેષ માહિતી :-

- ⇒ રાજ્યના પ્રથમ મહિલા મુખ્યમંત્રી તરીકે વર્ષ-૨૦૧૧ મમતા બેનરજી અને વર્ષ-૧૯૫૬માં પ્રથમ મહિલા રાજ્યપાલ તરીકે પદ્મમાલા નાયડુ બન્યા હતા.
- ⇒ દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલવેને વર્લ્ડ હેરીટેજમાં સ્થાન મળ્યું છે.
- ⇒ મુઘલોના સમયમાં સૌપ્રથમ આઝાદ થનાર તથા અંગ્રેજોના સમયમાં સૌપ્રથમ ગુલામ થનાર રાજ્ય છે.
- ⇒ રાજ્યનું પાટનગર કોલકાતા ભારતના ' સાંસ્કૃતિક પાટનગર' તરીકે ઓળખાય છે.
- ⇒ નોબેલ પારિતોષિક વિજેતા રવીન્દ્રનાથ ટાગોર આ રાજ્ય સાથે જોડાયેલ છે.
- ⇒ આ રાજ્યમાં ઘણા સમાજસુધારકો જેવા કે સ્વામી વિવેકાનંદ, ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગર, રામકૃષ્ણ પરમહંસ અને રાજારામ મોહનરાય આપ્યા છે.
- ⇒ બેલૂરમાં સ્વામી વિવેકાનંદના ગુરૂ રામકૃષ્ણ પરમહંસની સ્મૃતિમાં બંધાવેલ મઠ આવેલો છે.
- ⇒ ભારતનું સૌથી મોટું રેલવેપ્લેટફોર્મ ખડગપુરમાં આવેલું છે.
- ⇒ દાર્જિલિંગ ચાના બગીચા અને નારંગી માટે જાણીતું છે.
- ⇒ દાર્જિલિંગમાં આવેલ પદ્મજા નાયડુ હિમાલયન ઝૂલોજિકલ પાર્કને ભારતના સર્વશ્રેષ્ઠ પ્રાણી સંગ્રહાલયને માન્યતા આપવામાં આવી છે.
- ⇒ સુંદરવન દુનિયાનો સૌથી મોટો મેંગ્રોવ ડેલ્ટા છે જે 10000 ચો. કિ.મીમાં ફેલાયેલ છે. જે પૈકી લગભગ 4000 ચો. કિ.મી. પશ્ચિમ બંગાળમાં અને શેષ બાંગ્લાદેશ આવેલો છે.